

Asia: VN/23656/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kirkkohallituksen lausunto perustuu diakoniatyöstä ja Kirkon diakoniarahastosta saatuihin tietoihin haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tilanteesta.

Toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturvan muoto. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on arvioidessaan Suomen perusturvan tasoa katsonut, että Suomen toimeentulotuki ja työmarkkinatuki eivät täytä riittävän vähimmäisturvan kriteereitä. Tästä asiasta Suomi on saanut Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta useita huomautuksia. Toimeentulotuen riittämättömyys näkyy myös diakoniatyön asiakkaiden arjessa. Kirkon diakoniatyössä näkyy, että liian alhainen sosiaaliturva aiheuttaa haavoittuvassa asemassa oleville mielenterveysongelmia, syrjäytymistä, velkaantumista ja turvattomuutta.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on kuroa umpeen kuilua julkisen talouden tulojen ja menojen välillä. Lakiesityksen mukaan säästöt pyritään toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen. Säästöjä haetaan toimeentulotukimenoista, vaikka toimeentulotukea saavien voidaan katsoa olevan heikoimmassa asemassa. Vielä heikommassa asemassa ovat vain he, joilla ei ole tuloja eikä oikeutta toimeentulotukeen.

Esityksellä tavoitellaan säästöjä ja myönteisiä vaikutuksia myös työllistymiseen liittyviin kannusteisiin tiukentamalla ja selkeyttämällä asumismenojen huomioimiseen liittyvää sääntelyä. Diakoniatyön asiakkaista, jotka saavat toimeentulotukea, merkittävä osa on työssä, sairauspäivärahalla tai työkyvyttömyyseläkkeellä, jolloin työllistymisellä ei ole mahdollista saavuttaa tulotason kasvua.

Toimeentulotukea tulisi tarkastella kokonaisuutena. Käytännössä asunnon vaihtaminen edullisempaan voi tarkoittaa muuttamista alueelle, jossa on pidemmät työ- ja koulumatkat. Erityisesti lapsille muutto saattaa edellyttää kavereiden ja koulun vaihtumista sekä harrastusten loppumista. Toimeentulotukilaskelmissa pitäisi ottaa huomioon kokonaisuus. Jos toimeentulotukiasiakkaan muuton seurauksena kustannukset, jotka tulee kattaa perusosasta kasvavat enemmän kuin asumiskustannukset laskevat, on vaatimus muutosta kohtuuton.

Haavoittuvassa asemassa olevin kannalta on ongelmallista, että toimeentulolaista kumotaan kokonaan kohta ”Jos hakijalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta hankkia asuinpaikkakunnaltaan 2 momentissa tarkoitettua asuntoa, asumismenot voidaan ottaa huomioon täysimääräisenä myös määräajan jälkeen.” Tosiasialliset syyt ihmisten elämässä ovat moninaiset. Syyt eivät välttämättä tyhjene laissa lueteltuihin syihin.

Kirkkohallitus näkee riskinä, että erityisesti niiden henkilöiden ja perheiden syrjäytyminen ja mielenterveysongelmat lisääntyvät, joihin kohdistuu samanaikaisesti useita sosiaaliturvan leikkauksia. Näiden riskien toteutuminen aiheuttaa inhimillistä kärsimystä, mutta myös kustannuksia yhteiskunnalle. Ennen lain säätämistä tulisi selvittää eri leikkausten yhteisvaikutukset kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin.

Anna Kaarina Piepponen, kirkkoneuvos

Tiina Saarela, asiantuntija

Saloranta Teija
Kirkkohallitus